MIOCÉNNE BIOTOPY KRAJINY: SPOLOČENSTVO LUŽNÝCH LESOV

Prítoky vôd do jazernej panvy lemovali lužné lesy. V blízkosti vodných tokov na aluviálnych nížinách, v prostredí s často zaplavovanou pôdou, dominovali *vŕby (Salix), jelše* (*Alnus), topole* (*Populus*), *brezy* (*Betula)* a iné vlhkomilné rastliny. Rovnako ako v súčasnosti aj v miocéne to bolo extrémne pásmo postihované častými záplavami.

Na suchších pôdach vzdialenejších od tokov bola hladina spodnej vody nízka. Dochádzalo tu len zamokreniu pôdy, čo vyhovovalo viacerým druhom *dubov* (*Quercus*), *brestom* (*Ulmus*), *jaseňom* (*Fraxinus*) a iným. Rast vegetácie na dostatočne vyvýšených plochách zaplavovaných len periodicky, umožňoval rozširovanie pralesov. Bohatú zložku listnatého lesa tvorili *buky* (*Fagus*), *zelkovy* (*Zelkova*), ďalej zástupcovia skupiny *orechovitých – orechy* (*Juglans*), *orechovce* (*Pterocarya)* aj *hikórie* (*Carya*). Súčasťou biotopu boli stromovité kamélie rodu *Stewartia,* statné *platany* (*Platanus*) či vzácne *ambrovníky* (*Liquidambar*), ktorých súčasné príbuzné druhy rastú vo východnej Amerike, Mexiku i Prednej Ázii.
Okraje lesov osídlili kroviny *ostružín* (*Rubus*), *ruží (Rossa), komptónií* (*Comptonia*). Porasty krovín i stromov sprevádzali popínavé drevité liany tŕnitých zástupcov *smilaxu* (*Smilax)* a *viniča* (*Vitis*).

Fosílny list ambrovníka (*Liquidambar europaea*)
Baňa Nováky.

Fosílny list hruškovca (*Persea speciosa*)
Veľká Čausa.

Fosílny list jelše (*Alnus julianiformis*)
Baňa Cigeľ.

MIOCÉNNE BIOTOPY KRAJINY: SPOLOČENSTVO MEZOFILNÝCH LESOV

Na suchších miestach luhov, od zníženín až po svahy, sa rozprestieral mezofilný prales s dominantným zastúpením *gaštanov* (*Castanea*)*, hrabov* (*Carpinus*), *dubov* (*Quercus*)*, javorov* (*Acer*), *magnólií* (*Magnolia*) či „žijúcich fosílií“ *gínk* (*Ginkgo*). Hnijúce kmene odumretých stromov vytvárali v lesnom prostredí presvetlené plochy, ktoré umožnili vývoj mladých jedincov krovinnej vrstvy. Rástli tu *mahónie* (*Mahonia*), *bršleny* (*Euonymus*)*, dráče* (*Berberis*), *cezmíny* (*Ilex*), ale i *aktinídie* (*Actinidia*). Tieto lianovité rastliny pôvodom z Číny sú v našich končinách známe pod názvom kivi, podľa ich šťavnatých plodov.

V krajine dochádzalo k výrazným zmenám klímy i geografie v priebehu samotnej tvorby uhlia, zapríčinených oživenou tektonikou a sopečnou činnosťou, čo vplývalo na vegetáciu. Šírili sa prechodné i jedinečné biotopy líšiace sa druhovým zložením či polohou.

V prostredí s permanentnou vysokou vzdušnou vlhkosťou a podložím bohatým na živiny, rástli v určitom časovom úseku vždyzelené lesy so subtropickými až tropickými druhmi. Tvorili ich zástupcovia skupiny vavrínovitých – *vavrínovce* (*Laurophyllum*) a *vavríny* (*Laurus*), ktorých súčasníci dnes rastú v Stredomorí. Vzácnou súčasťou pralesa boli *škoricovníky* (*Daphnogene*), *gáfrovníky* (*Cinnamomum), tomely* (*Diospyros), hruškovce* (*Persea*)*, pistácie* (*Pistacia*)*, eukómie* (*Eucommia*), *figovníky* (*Ficus*) a desiatky iných druhov, ktoré sú však medzi fosíliami zastúpené len sporadicky. S ich nástupcami zo subtropickej a tropickej Ázii a Severnej Ameriky sa stretávame prostredníctvom exotického ovocia, napríklad hruškovec – avokádo, figovník – figy, tomel (ebenovník) – hurmikaki, pistácia – oriešky. Nižšie vrstvy stálozelených listnatých lesov tvorili kroviny *parotií* (*Parrotia*)*, banksií* (*Banksia*), *bumélií* (*Bumelia*), *litseí* (*Litsea*).

Otázka: Vymenujte aspoň tri druhy exotického ovocia – nástupcov miocénnych rastlín.

Spracovala: Ing. Katarína Keratová
© Hornonitrianske múzeum v Prievidzi, 2017